

Antract

DUMITRU SOLOMON

Violet

Dramaturgul Qfwfq (numele este luat dintr-o carte a lui Italo Calvino, fapt pe care-l afirm răsplatit aici pentru a demonstra că nici chiar atunci când recunoști împrumutul literar nu ți se întâmplă nimic), așadar, dramaturgul Qfwfq (cunoscut pentru spiritul său echilibrat și echivalent, precum și pentru sora sa, o femeie foarte frumoasă și foarte cerebrală, trăind izolată într-o vilă de munte și într-o continuă meditație protocronică) pășea hotărât pe coridorul lung și întunecat (în care, din opt becuri de 150 w, ardeau doar trei de 40 w), purtând sub braț o piesă (de teatru) proaspătă și dactilografiată (la două rânduri). Sufletul său era împăcat (deși nu se certase cu nimeni) și plutea la câțiva centimetri deasupra trupului, ceea ce e firesc și realist, căci nu există pentru dramaturgul contemporan fericire mai mare decât aceea de a purta în brațe manuscrisul dactilografiat al ultimei sale piese, fericire egală cu aceea a tinerei mame purtându-și în brațe noul născut sau a tinărului căsătorit purtând în brațe buchetul de flori naturale. Ajuns în dreptul unei uși pe care scria DIRECTOR, Qfwfq se opri hotărât (cele mai hotărâte gesturi din viața lui au fost întotdeauna opririle) și își ură „noroc”. Vru chiar să-și întărească urarea printr-o ciocănire discretă în lemn (în lemnul ușii), dar ușa era capitonată cu pluș violet, ceea ce îi strecură lui Qfwfq un început de neîncredere în ideile scenografiei moderne și un vag fior de teamă. Teamă tinerei mame trecind cu febrilitate în revistă toate bolile posibile și imposibile pe care ar putea

să le anunțe plinsul încifrat al micuțului analfabet. Qfwfq nu era un mistic, Doamne ferește, iar nevoia imperioasă de a ciocăni în lemn ținea nu de o practică discutabilă (în ședință, ci, probabil, de un reflex ancestral, știut fiind că străbunicii săi, înainte de a fi cunoscut piatra și fierul, trăiseră mai mult prin și printre copaci, în plină epocă a lemnului. Oprit în fața ușii de pluș violet, autorul celei mai noi piese compuse de el rămase cu privirea pironită la tăblița de sticlă pe care scria cu litere de aur DIRECTOR. Și se gândi: piesa asta e într-adevăr nouă, într-adevăr frumoasă, dar este oare și bună? Eroina, elevă, se îndrăgostește de un coleg, așteaptă un copil, părinții ei sînt categoric împotriva acestei legături, fata fuge de acasă, intră într-o uzină, se califică, face copilul, băiatul o părăsește însă, ea vrea să se întoarcă acasă, dar părinții o alungă fără milă, ea încearcă să-și pună capăt zilelor, lăsînd copilul la un cămin de copii, dar un coleg de muncă, îndrăgostit mai de mult de ea, îi mărturisește iubirea și o rază de speranță se ivește, luminoasă și caldă, în viața fetei. Zile și nopți meditase și lucrase Qfwfq la această dramă simplă, răscolitoare, plină de viață și de înedit, încărcată de semnificații morale și de elemente psihologice accesibile... Dar era oare bine? E firesc ca o fată din zilele noastre, lipsită de prejudecăți învechite, trăind într-un mediu sănătos, optimist, învățînd bine la școală, studiind biologia și anatomia, precum și alte discipline umaniste, e firesc oare ca această fată să fugă de acasă numai pen-

tru că în suflul ei se născuse dragostea, iar în pîntecele ei se născuse viața? Nu, își răspunse hotărît Qfwfq, cutremurîndu-se de adevărul acestei revelații tîrzii, nu e firesc! Fericit de a fi descoperit înaintea altora această carență gravă a propriei sale piese, Qfwfq se răsuci pe călcie, cum se traduce în limbaj civil cunoscuta acțiune militară denumită în chip atît de propriu „stîngaîmprejur”, și se îndepărtă. Întregul examen de conștiință durase cîteva secunde, ceea ce nu face decât să confirme și să justifice admirația de care se bucură dramaturgul Qfwfq pentru modul său rapid și decis de a gândi, de a scrie și de a acționa.

Revenit în ambianța atît de familiară și de familială a apartamentului său din strada XY² (aici nu mai poate fi vorba de împrumut, ci de influență, întrucît denumirea străzii e dată în stilul numelor din cartea respectivă, a autorului respectiv, citat la momentul respectiv, și nu e luată ca atare), dramaturgul trînti ușa biroului, ea și cum ea ar fi fost de vină, o încheie pe dinăuntru și se așeză la masa de lucru, aceeași masă care suportase întreaga sa operă dramatică. Qfwfq eliminase din casă toate cărțile (cu excepția celor proprii și a cărții de telefon), pentru a evita „orice influență reciprocă”, cum obișnuia să explice, nu fără o umbră de sfială, vizitatorilor săi intelectuali. Privea peretele gol (și alb murdar), ca un ecran de cinema. O secundă îi trecu prin minte să scrie un scenariu de film, dar sugrumă iute această erezie, căci (și se înfioră) grava greșală descoperită în structura piesei ar fi luat o amploare nebănuită pe ecran, atrăgînd asupra autorului critici vehemente și, mai ales, îndreptățite.

Se întoarse, cu o mișcare a capului de 90°, asupra manuscrisului dramatic și, în stilul său caracteristic, îl îmbunătăți simțitor. Eroina,

în urma unui proces de conștiință desfășurat la vedere, nu mai fugea de acasă, ci, dimpotrivă, rămânea să înfrunte cu luciditate și curaj poziția rigidă, retrogradă, conservatoare a părinților. Qfwfq era fericit ca un lucrător de la canalizare care astupa, fie și cu întârziere, o gaură făcută tot de el. Învinșese încă un obstacol și se îndrepta, solemn și sigur, spre perfecțiune.

A doua zi, pășea cu forțe proaspete, în pantofi de 298 lei, pe același coridor, care (ciudad simțământ!) nu i se mai părea nici atât de lung și nici atât de întunecat, deși acum ardeau doar două becuri de 40 w în loc de trei (de 40 w), sau, poate, în loc de opt (de 150 w). În fața ușii de pluș violet, își examină lucii pantofilor și fu mulțumit: fiind întuneric, luceau discret. Apoi, în lipsa lemnului, vru să bată în pluș, nu pentru a-și asigura, ci doar pentru a-și anunța intrarea triumfală, dar o idee îl fulgeră și îi opri mîna la timp. (Cine știe câte mîini criminale au fost oprite astfel, în secunda a șazeceea, de cite o idee fulger! Sau trăsnet!) Deși fulgerătoare, sau tocmai de aceea, ideea era destul de lungă și de întortocheată. Prin urmare, lumina fulgerul prin mintea lui Qfwfq, eroina nu mai fuge de acasă. Gest demn și curajos. Dar părinții, în loc să aprecieze acest gest, cînd ea revine învînsă, o alungă fără milă. E drept? E uman? E frumos? Fără indoială, nu. În fond, cine erau părinții ei? Niște oameni ai minciiei. Altcceva nici nu puteau fi. Să admitem că nu erau membri de partid. Dar sindicatul? Dar colectivul în care munceau? Ar fi lăsat să se petreacă asemenea fapte? Dar însăși conștiința lor proprie? (Cînd își oferea argumente, Qfwfq se exprima adesea ușor pleonastic.) Nu, exclus! Aici e, de fapt, hiba cea mare a piesei! Cum de nu mi-am dat seama? Cum de mi-a scăpat? Ce-ar zice spectatorii, mulți dintre ei, pă-

rinți, ca și părinții eroinei, despre o asemenea atitudine și, în general, despre o asemenea neîmplinire artistică?

Îngîndurat, Qfwfq își purta pașii, potențați de pantofii de 298, pe același coridor, dar în sens invers. În fond, orice înfrîngere e o victorie. Sau invers. Qfwfq nu mai știa exact, dar știa, în schimb, că a trecut la un pas de o mare catastrofă etică și estetică. Înapoiat (în sens strict acțional) acasă, dramaturgul Qfwfq se așternu (în sens metaforic) pe lucru. Nu știu dacă se cuvine să intrăm în laboratorul său de creație, deși se practică acest lucru, presa și televiziunea făcînd dese incursiuni în aceste laboratoare de creație și obținînd de la creatori mărturisiri spontane, care, poate, altfel, cine știe, nespuse, nesmulc, neprovocate, ar fi rămas definitiv închise în scoica egoistă a intimității lor, iar noi, muritorii, n-am fi aflat niciodată că scriitorul Vhd Vhd (nume luat, de asemenea, din cartea lui Italo Calvino) serie pentru cititori, că pictorul Xlthlx (vezi paranteza de mai sus) iubește culoarea, iar compozitorul Z'zu (ibidem) compune muzică.

Dar să revenim la Qfwfq (dacă ne mai dă mîna). Mitrălia de gînduri contradictorii, dramaturgul nu se lăsa pînă nu-i conșinse pe părinții eroinei să n-o mai alunge de-acasă. Dar, pentru a-i convinge, le făgădui solemn că fata nu va mai rămîne însărcinată, ba, mai mult, va rămîne (un cu totul alt înțeles al cuvîntului *a rămîne*) castă pînă la căsătorie (care se va produce, probabil, în altă piesă). Fata, la rîndul ei, promise că nu va mai încerca să se sinucidă (am căutat să evit acest neplăcut să-se-si, dar m-am gîndit că s-au acumulat deja prea multe evitări), între altele nemai-avînd nici un motiv temeinic, nici copil, nici părinți neînțelegători, nici un iubit care s-o părăsească (iubitului i s-a pus în vedere că

dacă vrea să rămînă — în sfîrșit, al treilea înțeles al verbului — în piesă, trebuie să se poarte corect și demn). Se pare că aceste îmbunătățiri nu s-au produs dintr-odată. (Dacă ar fi să ținem seama de spusele portarului, care pretinde a-l fi văzut pe Qfwfq optsprezece zile în șir intrînd cu piesa sub braț în clădirea cu o ușă de pluș violet și ieșind cu aceeași piesă sub braț. Dar, stau și mă-ntreb, era oare aceeași?) Realitatea este că, în cea de-a nouăsprezecea zi, Qfwfq a ieșit fără piesă sub braț. Ultima sa piesă de teatru, în care se arată cum o fată din zilele noastre trăiește, muncește și iubește, înconjurată de dragostea părinților, a colegilor, a profesorilor și a tovarășilor de muncă, această piesă, deci, a rămas (iată, prin urmare, și un alt înțeles al cuvîntului) în biroul cu ușă de pluș violet.

În viață se întîmplă uneori și lucruri imprevizibile, ceea ce Qfwfq știe că nu e bine să se întîmple și în piese. Obosit și fericit, după o cursă cu obstacole parcursă într-un timp record, Qfwfq privea ecranul alb al camerei și reflecta asupra marilor primejdii pe care le înfruntase, ocoldindu-le. Și, deodată, ca din senin, bucuria îi fu întunecată de un gînd. Își dădea seama că toată munca sa de zile și nopți fusese inutilă. Ce folos că acum piesa era și actuală, și frumoasă, și bună (căci era!), dacă, dintr-o neglijență condamabilă (cum sînt posibile, oare, astfel de neglijențe? !), uitase, pur și simplu, să elimine o replică rostită de un personaj secundar, care mai bine lipsea cu totul (personajul) și care (replica) risca să arunce o lumină neagră (cum se exprimă cineva) asupra întregii piese?! Replica era: „Nu avem nevoie de proști!“ Gîndul lui Qfwfq era: „Replica asta ar putea fi interpretată cine știe cum. Unii s-ar putea supăra, considerînd-o o generalizare sau o aluzie... O, doamne!“ (Ulti-

ma parte a gândului nu s-ar fi convenit s-o redau aici, dar vă asigur că în gândul lui Qfwfq cuvîntul apărea cu d și nu cu D.)

Așa se face că, după o săptămînă, intrînd în biroul cu ușă de pluș violet, pentru a cunoaște soarta ultimei sale piese, Qfwfq avea culoarea de mai sus.

Addenda

La cererea unor cititori ai revistei, redacția a insistat să comunice aici și rezultatul întrevederii lui Qfwfq, cititorii în cauză fiind dintre aceia care și la Campionatul mondial de fotbal din

Argentina doreau să afle rezultatele unor partide imediat, și nu a doua sau a treia zi. (Cum au aflat respectivii cititori de povestea asta, înainte ca ea să fie tipărită? Nu știu.)

Așadar, intrînd în birou, Qfwfq avea culoarea plușului din care părea că se compune în întregime (exceptînd clanta) ușa. Celălalt i-a oferit o cafea și i-a spus (redau din memorie, din memoria lui Qfwfq, bineînțeles): piesa e bună, e actuală, e frumoasă, dar are o replică în plus. O știu!

a sărit ca ars (cafeaua nu era fierbinte) Qfwfq. Mi-a scăpat! E vina mea! O voi scoate! Vezi, i-a spus zîmbind celălalt, această replică... Știu la ce vă referiți! a sărit ca ars din nou (deci, arsură de gradul II) Qfwfq, pregătindu-se să-i măturisească gîndul său intim consumat în fața ecranului alb. Nu mă gîndesc la nimic, l-a întrerupt zîmbind celălalt, dar piesa nu are nici o legătură cu replica. (Celălalt greșise. Voise să spună că replica nu are nici o legătură cu piesa. Se poate...)

Să stăm de vorbă... Despre derogări și detașări

Deschidem această rubrică din dorința de a răspunde la cele mai diverse întrebări ce privesc activitatea instituțiilor de artă: probleme organizatorice, juridice, administrative, financiare etc. (reglementări ce vizează repartizări, transferări, detașări, concursuri, promovări, derogări, norme artistice ș.a.m.d.).

Cititorii pot adresa întrebările, în scris, pe adresa redacției. Evident, nu se iau în considerare scrisorile nesemnate. La cererea solicitantului, răspunsul poate apărea cu pseudonim sau cu inițiale. Întrucît răspunsurile tind să clarifice un număr mai mare de cazuri similare, nu se va răspunde separat, prin poștă.

Deoarece inițierea acestui dialog ne-a fost sugerată chiar prin scrisorile primite la redacție — în care ni se cereau indicații, clarificări, precizări pentru rezolvarea unor probleme — vom inaugura rubrica, răspunzînd la chestiuni selectate din corespondența recentă; așteptăm, în continuare, întrebările dumneavoastră.

Mai mulți cititori ne întreabă dacă se acordă derogări de studii, pentru actorii care n-au studii complete, însă au vechime, în vederea promovării în categorii superioare.

Răspuns: Potrivit Legii 12/1971 nu se mai acordă derogări de studii. Cei ce au fost găsiți în funcții artistice, care cer studii superioare, fără a înde-

plini condiția respectivă, pot fi menținuți în continuare în aceeași categorie, acordîndu-li-se gradatii — conform reglementărilor în vigoare.

Derogarea de studii obținută anterior apariției Legii 12 se poate pierde:

a) dacă respectivul nu-și îndeplinește în mod corespunzător sarcinile ce-i revin; b) dacă își întrerupe continuitatea în muncă prin părăsirea postului, desfacerea contractului de muncă etc.

Dacă vor apărea noi reglementări în problema derogărilor de studii vom relua subiectul, cu completările de rigoare.

A. P. ne întreabă dacă pentru detașarea sa de la un teatru la altul e necesar avizul Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Răspuns: Decretul nr. 442/ din 25.XI.1977, privind organizarea și funcționarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, stabilește în art. 5 punctul „c” — „Cu privire la încadrarea și folosirea personalului artistic”, că acest organism își dă acordul la detașarea, în condițiile legii, a personalului artistic de la o instituție teatrală sau muzicală la alta, precum și la sau de la Radioteleviziune sau cinematografică.

Em. E.